

Regler för utbildning på forskarnivå vid Linköpings universitets medicinska fakultet – Hälsouniversitetet

Fastställd av Fakultetsstyrelsen för medicinska fakulteteten (FSM) 2012-09-27.

Regelverket börjar gälla 2012-11-01.

Revidering avseende 3.1 Kurser och andra moment i utbildning på forskarnivå vid HU, ändring v g totalt antal hp-krav forskarutbildningskurser, samt fördelning av kurser. Reviderat regelverk gäller fr.o.m 2013-11-01.

Revidering 2013-12-05 avseende kriterier för bedömningsgrunder vid antagning till forskarutbildning.

Revidering 2014-04-10 avseende appendix 5 (licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium) samt p. 2.1, rutiner kring annonsering av doktorandanställning

Innehåll

1.	Inledning.....	3
	Utbildningsämnena på forskarnivå	3
	Allmän studieplan	3
2.	Inför forskarutbildningen	4
2.1	Inrättande av forskarutbildningsplats	4
2.2	Antagning till utbildning på forskarnivå	4
	Behörighet	5
	Antagningskommitté	5
	Antagningsseminarium	5
	Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå.....	6
	Registrering och rapportering i Ladok	6
2.3	Handledning	7
	Kompetenskrav för handledare	7
	Uppgifter för huvudhandledare	7
	Uppgifter för biträdande handledare	7
	Växling och byte av handledare.....	8
2.4	Individuell studieplan	8
2.5	Studiefinansiering.....	8
3.	Under forskarutbildningen	10
3.1	Kurser och andra moment i utbildning på forskarnivå vid HU.....	10
3.2	Årlig uppföljning	11
3.3	Halvtidsseminarium	11
3.4	Problemhantering	12
4.	Disputation	14
4.1	Doktorsavhandlingens utformning och omfång	14
4.2	Anmälan till disputation	15
4.3	Förhandsgranskning	16
4.4	Spikning	16
4.5	Disputationsakten	17
4.6	Examensbevis och Diploma supplement	18
	Bilagor och blanketter	19
	Appendix 1. Högskoleförordningen bilaga 2, Examensordningen	20
	Appendix 2. Jävsregler	21
	Appendix 3. Rutiner vid monografiavhandlingar	23
	Appendix 4. Medförfattarskap till vetenskapliga artiklar	24
	Appendix 5. Licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium	25

1. Inledning

Forskarstuderande (=doktorand) vid Linköpings Universitets (LiU) medicinska fakultet - Hälsouniversitetet (HU) - ska utbildas för forskning, utvecklingsarbete och annan problemlösning inom högskola, näringsliv och offentlig sektor. Forskarutbildning med doktorsexamen som mål innebär fyra års heltidsstudier efter avlagd examen på avancerad nivå eller fullgjorda kursfordringar om minst 240 högskolepoäng (hp¹), varav minst 60 hp på avancerad nivå. Sökande som antagits till utbildning för doktorsexamen får efter två år avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som mål sker endast undantagsvis. HU ska genomföra en högkvalitativ forskarutbildning som examinerar doktorander i internationell toppklass.

Efter disputation ska doktoranden²

- självständigt, kreativt och med noggrannhet kunna planera, genomföra och värdera vetenskapliga studier,
- ha god kunskap inom sitt forskningsämne, vilket ska finnas fastställt i den individuella studieplanen, samt
- kunna kommunicera vetenskapliga resultat och ämneskunskap med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt.

Regler för utbildning på forskarnivå grundar sig på Högskoleförordningen (HF), LiUs regler samt delegationen från Fakultetsstyrelsen vid Medicinska fakulteten (FSM) till Forsknings- och forskarutbildningsnämnden (FUN). I HF läggs fast att FSM har beslutanderätt över i princip alla frågor som rör forskarutbildning. Vid HU har FSM delegerat merparten av detta ansvar till FUN, som i sin tur har vidaredelegerat vissa uppgifter till institutionsstyrelsen, i vissa fall med rätt att vidaredelegera till andra grupper eller personer såsom prefekt, ämnesföreträdare eller Forskarutbildningsstudierektor (FUS). FUS vid respektive institution är central i den praktiska hanteringen av forskarutbildningen vid HU.

Utbildningsämnena på forskarnivå

Från och med 2007-07-01 finns vid HU ett utbildningsämne på forskarnivå: Medicinsk vetenskap. Det innebär att alla antagna doktorander vid HU följer en allmän studieplan. Studerande på forskarnivå som före 2007-07-01 är antagna till andra utbildningsämnena på forskarnivå vid HU kan slutföra sina studier inom det ursprungliga ämnet. Det är möjligt för studerande på forskarnivå som antagits före 2007-07-01 att om den så önskar byta till Medicinsk vetenskap.

Allmän studieplan³

FSM har fastställt en allmän studieplan som anger det huvudsakliga innehållet i utbildningen, krav på särskild behörighet samt övriga föreskrifter som behövs, t.ex. vad som vid antagning till utbildningen gäller vid urval, eller de prov som ingår i utbildningen.

¹ 1,5 hp motsvarar en veckas heltidsstudier.

² Se Appendix 1 (Högskoleförordningen, Bilaga 2 – Examensordningen) för mål m.m. för doktorsexamen. För mål m.m. för licentiatexamen se HF.

³ http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/allmannastudieplaner?l=sv

2. Inför forskarutbildningen

2.1 Inrättande av forskarutbildningsplats

Forskare som önskar rekrytera en doktorand ska anmäla detta till FUS genom ansökan om inrättande av forskarutbildningsplats vid institutionen. Anmälan ska göras på särskild blankett⁴ och innehålla uppgift om

- tilltänkt huvudhandledare och en eller flera biträdande handledare,
- tänkt finansiering, samt
- projekttitel.

Alla förslag till nya forskarutbildningsplatser ska kvalitetsgranskas av institutionen.

Institutionsstyrelsen beslutar om inrättande av forskarutbildningsplats.

Alla anställningar vid LiU ska annonseras på en och samma webbsida. Detta gäller också doktorandanställningar. Anställningarna ska därför läggas ut på <http://www.liu.se/jobba?l=sv>. Detta är ett ska-krav. De institutioner som vill kan också sprida annonsen på den egna sidan, på FUN:s sida eller på annat sätt som är lämpligt. Annonsen ska innehålla en projektbeskrivning, namnen på de tilltänkta handledarna, uppgift om det rör sig om hel- eller deltidsstudier, samt information om sista ansökningsdag och hur ansökan ska inlämnas.

Annonsering behöver ej ske

- om doktorand ska genomgå utbildningen inom ramen för en anställning hos en annan arbetsgivare än LiU,
- om doktorand tidigare har påbörjat sin utbildning på forskarnivå vid ett annat lärosäte, eller
- om det finns liknande särskilda skäl.

Om doktoranden ska genomgå utbildningen inom ramen för en anställning hos annan arbetsgivare än LiU – exempelvis landsting, kommun eller företag – gäller att forskarutbildningsplatsen ska kvalitetsgranskas av FUS, och att prefekten, istället för institutionsstyrelsen, inrättar forskarutbildningsplatsen.

Om doktoranden vill bli antagen, med tillgodoräkning av tidigare genomförd forskarutbildning ska forskarutbildningsplatsen kvalitetsgranskas av FUS, och forskarutbildningsplatsen inrättas av institutionen enligt ovan.⁵

2.2 Antagning till utbildning på forskarnivå

Frågor om antagning avgörs av FUN med beaktande av bestämmelserna i högskolelag och högskoleförordning.⁶ Vid HU är beslut om antagning delegerat till FUNs ordförande.⁷ Beredning av antagning sker av FUS och tillstyrks av prefekten på respektive institution.

⁴ IKE: <http://www.hu.liu.se/ike/forskarutbildning/inrattande?l=sv>,

IMH: http://www.imh.liu.se/forskarutbildningar/forskarutb_medfak/forskarutbildningsplats?l=sv

ISV: <http://www.isv.liu.se/forskning/halsa-vard-samhalle/forskarutbildning/ansokan-om-att-inratta-forskarutbildningsplats-vid-isv?l=sv>

⁵ HF 7 kap 37 §

⁶ Antagningsordningen, stycke Antagningsförfarande, p 2.

⁷ Delegering från FSM till FUN Dnr LiU-2008-04953

Överflyttning från annat universitet

HU får utan ny antagning besluta att en doktorand som har antagits vid något annat universitet eller högskola får övergå till LiU och fortsätta sin utbildning och examineras där.

Överflyttning mellan doktorexamen och licentiatexamen

Doktorand som antagits till licentiatexamen och önskar fortsätta sin forskarutbildning kan ansöka om antagning till doktorexamen före eller efter licentiatseminariet. I anslutning till licentiatseminariet upprättas ett halvtidsprotokoll som ska ingå i handlingarna vid antagningsseminariet till fortsatta forskarstudier.

Doktorand som antagits till doktorexamen har möjlighet att avsluta sina forskarstudier med en licentiatexamen efter att ha fullgjort minst 120 hp av en utbildning som ska avslutas med doktorexamen.

Behörighet

För att antas till forskarstudier vid HU krävs grundläggande och särskild behörighet.

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

- avlagt en examen på avancerad nivå,
- fullgjort kursfordringar om minst 240 hp, varav minst 60 hp på avancerad nivå, eller
- på något annat sätt förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Särskild behörighet

För att studenter med utländsk examen ska antas till forskarutbildning vid HU krävs engelska språkkunskaper motsvarande godkänt TOEFL-test⁸ eller godkänt antagningsseminarium genomfört på engelska.

Antagningskommitté

Vid varje institution ska finnas en antagningskommitté med uppgift att dels företa urval av de sökande, dels organisera antagningsseminarium för den som placerats främst i rangordningen av de sökande. Antagningskommittén lämnar underlag beträffande beslut om antagning till prefekten.

Antagningskommittén består av

- institutionens FUS eller biträdande FUS (ordförande)
- två lärarrepresentanter som är docenter eller professorer, och
- en doktorandrepresentant.

Vid jäv⁹ ersätts ordförande av sin ställföreträdare och ledamöter ersätts genom beslut av prefekt.

Antagningsseminarium

Antagningskommittén kallar den sökande som placerats först i rangordningen till forskarutbildningsplatsen till ett offentligt antagningsseminarium. Antagningsseminariet, där den sökande presenterar det planerade forskarutbildningsprojektet, genomförs på svenska eller engelska

⁸ <http://www.blueberrysprak.nu/examensguiden/examen.asp?exam=toefl>

⁹ Se Appendix 2.

(se under Särskild behörighet) av den sökande. Minst två veckor före seminariet ska skriftlig information ha skickats till forskarutbildningsadministratören på respektive institution:

- Individuell studieplan inklusive tids- och finansieringsplan (i förekommande fall¹⁰ godkänd av verksamhetschef eller motsvarande).
- Eventuella tillgodoräknanden av kunskaper och färdigheter som den sökande har förvärvat genom tidigare utbildning eller yrkesverksamhet och önskar få tillgodoräknad i forskarutbildningen.¹¹
- Beskrivning av försök som kräver etiska tillstånd samt uppgift om befintliga etiska tillstånd och de som behöver sökas med anledning av det planerade forskningsprojektet.

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå

FUNs ordförande fattar beslut i antagningsärendet sedan institutionens prefekt tillstyrkt.

Urval bland behöriga sökande görs med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Vid Hälsouniversitetet gäller följande bedömningsgrunder:

- Den sökandes dokumenterade ämneskunskaper med relevans för forskningsområdet.
- Den sökandes dokumenterade kunskaper i vetenskaplig teori och metod.
- Den sökandes analytiska förmåga, styrkt genom vetenskaplig rapport, uppsats, examensarbete eller liknande.

En samlad bedömning av de sökandes meriter kommer att göras.

Vid antagning ska följande beaktas:

- Högst hälften av delarbetena som ska ingå i en avhandling får vara publicerade/accepterade för publikation före antagningen till forskarutbildning.
- Delarbete som ska ingå i en avhandling får inte vara publicerat mer än fem år före antagning till forskarutbildning.
- Anställning som doktorand får inte vara längre än vad som motsvarar utbildning på forskarnivå på heltid under fyra år. Vid antagning ska ställning tas till om den sökande kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen på forskarnivå att den kan slutföras inom åtta år vad gäller doktorsexamen. Detta intygas av handledarna samt i förekommande fall verksamhetschefen eller motsvarande vid fastställande och vid årlig uppföljning.

Registrering och rapportering i Ladok

I Ladok (system för dokumentation av studieresultat) registreras uppgifter som rör forskarutbildningen. Dessa används t.ex. av Utbildningsdepartementet och ligger till grund för den statistik som Högskoleverket och Statistiska Centralbyrån framställer över doktorander i Sverige. I samband med att doktoranden antas till forskarutbildning görs en registrering i Ladok. Under utbildningen på forskarnivå ska avklarade poäng i kurs- och teoridelen samt aktivitetsgrad och typ av försörjning inrapporteras halvårsvis. Detta görs av institutionens Ladok-rapportörer. Examinatorn för respektive forskarutbildningskurs ansvarar för att godkända forskarutbildningskurser anordnade vid HU rapporteras in till Ladok. Kurser som genomgått vid andra lärosäten ska godkännas av FUS och rapporteras i Ladok. Vid ansökan om tillgodoräknanden ska det framgå på vilken nivå kurserna är (grundnivå, avancerad nivå, forskarutbildningsnivå).

¹⁰ Då forskarutbildningen sker inom ramen för en anställning inom exempelvis landsting, kommun eller företag.

¹¹ HF 6 kap 7 §, En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet.

2.3Handledning

Handledarskap inom forskarutbildningen är ett omfattande uppdrag avseende kompetens och varaktighet, samt en nyckelfaktor för en framgångsrik forskarutbildning. Vid tillsättning av handledare ska därför doktorandens behov av högkvalitativ handledning sättas före meritvärdet av ett handledaruppdrag¹². För varje doktorand ska minst två handledare utses, varav en ska vara huvudhandledare. Handledare som inte är huvudhandledare kallas biträdande handledare.

Kompetenskrav för handledare

- Huvudhandledaren ska vara docent eller professor.
- Huvudhandledaren ska vara anställd vid LiU eller upplåten enhet till LiU¹³. I det senare fallet ska minst en av de biträdande handledarna vara tillsvidareanställd vid LiU. Anställningen ska förväntas sträcka sig fram till den tidpunkt när doktorandens disputation avses äga rum. Anställningsförhållandet för den tilltänkta huvudhandledaren bedöms i det individuella fallet av institutionsstyrelsen när anmälan för inrättande av forskarutbildningsplats inlämnas. Om en huvudhandledares anställning trots detta upphör innan forskarutbildningen är avslutad, utses i första hand en av de biträdande handledarna som uppfyller kraven på huvudhandledare att överta uppdraget. En huvudhandledare som går i pension kan kvarstå som huvudhandledare, om det antas att doktoranden vid denna tidpunkt har högst ett år till sin disputation.
- Biträdande handledare ska ha avlagt doktorexamen. Inga krav på anställning ställs.
- Minst en av handledarna ska ha genomgått utbildning för forskarhandledare eller bedömts ha sådan kompetens. Bedömningen görs av FUS.
- Minst en av handledarna ska vara verksam vid den institution där doktoranden antas.

Uppgifter för huvudhandledare

Huvudhandledaren ska:

- ha ett övergripande ansvar för handledningen vad gäller upplägg och genomförande av forskningsprojekt samt tillsammans med doktoranden ha ett ansvar för att forskarutbildningskurser och andra moment så som specificeras i både den allmänna och den individuella studieplanen genomförs.
- ansvara för att årlig uppföljning av den individuella studieplanen genomförs samt att halvtidsseminarium och disputation planeras och genomförs.
- vid anmälan till disputation bidra med en kort beskrivning av de ingående delarbetena och en specifikation av doktorandens egen insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts vid en annan avhandling ska en ingående beskrivning av de olika författarnas insatser göras.
- Ansvara för att finansieringsplanen upprättas och revideras. Huvudhandledarskap innebär dock inte ett formellt finansiellt ansvar – det åvilar institutionen.

Uppgifter för biträdande handledare

Biträdande handledare ska framförallt komplettera den vetenskapliga kompetensen inom projektet. Det ska tydligt specificeras i den individuella studieplanen vilken roll respektive biträdande handledare ska ha.

¹² <http://www.liu.se/insidan/strategier/styrdokument/1.191747/handledarpolicy.pdf>

¹³ Enhet som Linköpings universitet har avtal med avseende läkarutbildningen.

Växling och byte av handledare

Vid halvtidsseminarium ska alltid ställning tas till eventuell växling av huvudhandledare och biträdande handledare. Prefekten utser i normalfallet ny handledare om doktorand eller handledare så begär efter beredning av FUS. Det är möjligt att byta handledare även under annan tidpunkt än vid halvtidsseminarium. Anledning till detta kan vara t.ex. ett skifte inom handledargruppen, tillägg eller borttagande av biträdande handledare (ex. en biträdande handledare som blir antagen som docent kan bli huvudhandledare om institutionsstyrelsen bedömer att vederbörande kommer att uppehålla anställning fram till den planerade tidpunkten för doktorsexamen). Handledaren skriver ett brev till FUS/forskarutbildningsadministrationen med en motivering till varför handledarskifte ska ske. Samtliga handledare samt doktoranden ska skriva under. Brevet skickas till administratören vid respektive institution.

2.4 Individuell studieplan

Den individuella studieplanen är det dokument som styr den särskilda inriktning som varje enskild doktorand har i sin forskarutbildning. Huvudhandledare och doktorand upprättar i samband med ansökan om antagning till forskarutbildning den individuella studieplanen. FUS bereder, prefekten tillstyrker och FUN godkänner den individuella studieplanen vid antagning. Utöver uppgifter i den förtryckta blanketten ska ansökan innehålla:

- Projektplan för doktorandens forskningsprojekt, innehållande bakgrund, mål, metoder, planerade delprojekt och betydelse.
- Finansieringsplan för hela forskarutbildningstiden inklusive en tydlig plan för såväl doktorandens försörjning som de finansieringskällor (projektnummer) som ska användas.
- Tidsplan där det tydligt framgår om och i så fall hur forskarutbildningen ska kombineras med annan verksamhet (t.ex. undervisning eller klinisk tjänstgöring), när årliga uppföljningar ska göras, när halvtidsseminarium eller licentiatexamen och/eller när doktorsexamen beräknas genomföras.

2.5 Studiefinansiering

LiU har beslutat att anställning som doktorand ska vara den enda förekommande studiestödsformen i forskarutbildningen.¹⁴

Doktorand kan kombinera forskarutbildningen med anställning hos annan huvudman än LiU, exempelvis inom landsting, kommun eller företag. Detta sker under förutsättning att doktoranden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom åtta år vad gäller doktorsexamen¹⁵ samt att övriga regler vad gäller forskarutbildning vid LiU och HU följs.

Likaså kan det förekomma utländska doktorander som har med sig olika typer av finansiering (exempelvis stipendium). Stipendier från extern stipendiedonator utanför Sverige för utbildning på forskarnivå ska stå i överensstämmelse med det belopp som gäller för gäststipendium för doktorand vid Svenska Institutet. I de fall stipendium från extern stipendiedonator utanför Sverige ligger lägre än det belopp som gäller för gäststipendium för doktorand vid Svenska Institutet ska institutionen komplettera med ett stipendium upp till Svenska Institutets stipendienivå.¹⁶ Institutionsstyrelsen ska inför ställningstagande om inrättande av forskarutbildningsplats bedöma att finansieringen kan säkras under hela utbildningen.

¹⁴ Beslut 2010-09-23 (dnr LiU-2010-01311)

¹⁵ HF 7 kap 36 §

¹⁶ Beslut 2010-02-03 (dnr LiU-2010-00226)

Maximalt 430 timmar per år, d.v.s. 25 % av heltid, får vara ofinansierad, exempelvis jourkomp eller ledighet.

3. Under forskarutbildningen

3.1 Kurser och andra moment i utbildning på forskarnivå vid HU

Samtliga kurser på forskarnivå vid HU ska ha en av FUN fastställd kursplan. Kurser kan vara anordnade genom stöd av FUN eller organiserade via institutionerna. För doktorander antagna från och med 1 november 2012 är kurskravet 30 hp för doktorsexamen (18 hp licentiatexamen).¹⁷

Obligatoriska forskarutbildningskurser (16 hp)

Grundläggande biostatistik (Basic Biostatistics)	5 hp
Forskningsmetodik (Scientific Methodology)	5 hp
Bio- och forskningsetik (Bioethics and Research Ethics)	3 hp
Vetenskaplig kommunikation och informationssökning (Scientific Communication and Information Retrieval)	3 hp

Valbara forskarutbildningskurser (minst 8 hp, varav ämnesspecifika kurser¹⁸ minst 6 hp)

Försöksdjurskunskap (Laboratory Animal science), obligatorisk för doktorand som ska arbeta med försöksdjur ¹⁹	5 hp
Multivariat statistik (Multivariat statistics)	5 hp
Epidemiologi (Epidemiology)	5 hp
Vetenskaplig text (The Art and Science of Scientific Writing)	5 hp
Good Clinical Practice (GCP)	5 hp
Good Laboratory Practice (GLP)	3 hp
Ämnesspecifika kurser	minst 6 hp

Andra poänggivande moment (minst 6 hp)

- Deltagande i internationella konferenser (max 2 hp per konferens, max 3 hp totalt)
- Vistelse hos annan forskargrupp (1,5 hp per vecka, max 3 hp totalt)
- Deltagande i seminarier, journal clubs etc. (max 5 hp totalt)

Tillgodoräknande

FUS har delegation från FUN att pröva tillgodoräknanden. Doktorand kan vid antagning ansöka om tillgodoräknande av godkända forskarutbildningskurser som tidigare genomgått vid annat universitet eller högskola. Likaså kan kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet samt tidigare utbildning tillgodoräknas. Tillgodoräknanden beslutas av FUS i samband med antagning. Kurser kan tillgodoräknas om de motsvarar de allmänvetenskapliga baskurserna i HUs forskarutbildning även om de genomgått på avancerad nivå. FUS rådgör vid tillgodoräknandet med examinator för respektive allmänvetenskaplig kurs. FUS ansvarar för att godkända kurspoäng registreras i Ladok. Grundutbildning i forskningsförberedande syfte kan inte

¹⁷ För doktorander antagna på tidigare regelverk gäller följande: För antagna före 1 juli 2007 är kravet 15 hp för uttagande av doktorsexamen. För doktorander antagna från och med 1 juli 2007 är kurskravet 33 hp. För doktorander som ska arbeta med försöksdjur tillkommer en obligatorisk kurs i försöksdjurskunskap på 5 hp.

¹⁸ Ämnesspecifika forskarutbildningskurser inom vilka doktoranden behöver inhämta adekvata kunskaper för avhandlingsarbetet såsom specificerats i den individuella studieplanen. Dessa kurser ska vara godkända av FUN eller tillgodoräknats genom beslut av FUS (externa kurser). Hit räknas även godkända kliniska specialistkurser (SK-kurser) som har tydlig direkt relevans för forskningsprojektet enligt den individuella studieplanen.

¹⁹ Centrala försöksnämndens kungörelse (SJVFS 1992:11) med föreskrifter och allmänna råd om utbildningskrav vid användning av djur för vetenskapliga ändamål mm (L 32).

tillgodoräknas i forskarutbildningen. Om det gäller en principiell fråga, kan FUS överlämna ärendet till FUN för prövning.

Examinator i utbildning på forskarnivå

FUN utser examinator för forskarutbildningskurser vid HU. Till examinator för forskarutbildningskurs får utses den som innehar eller uppehåller anställning som lärare vid LiU för vilken krävs doktorexamen eller motsvarande vetenskapliga kompetens, samt är docent eller professor. För de kurser på forskarnivå där examinator ej är utsedd, är huvudhandledare examinator. FUS är examinator för forskarutbildningskurser genomförda med godkänt resultat vid annat lärosäte, samt för andra moment inom forskarutbildningen.

3.2 Årlig uppföljning

Enligt det lokala regelverket ska den individuella studieplanen följas upp minst en gång varje år²⁰. FUS vid respektive institution är ansvarig för att begära in skriftlig uppföljning från doktorand och handledare. Uppföljningen ska signeras av både doktorand och handledare (i förekommande fall även verksamhetschef eller motsvarande) och innehålla följande uppgifter:

- Avklarade moment enligt plan
- Avvikelser från den individuella studieplanen vad gäller framsteg i planerat forskningsprojekt eller genomförande av poänggivande moment
- Avvikelser från planerad tidsplan eller finansieringsplan
- Om större avvikelser jämfört med den individuella studieplanen eller tids- och finansieringsplanen föreligger ska en reviderad individuell studieplan skickas in tillsammans med den årliga uppföljningen.

FUS vid respektive institution ska meddela institutionsstyrelsen om problem av allvarlig eller principiell art framkommer vid den årliga uppföljningen, eller om årliga uppföljningen trots påminnelse ej lämnats in. I förekommande fall ska årlig uppföljning alltid ske med aktivt deltagande av verksamhetschef eller motsvarande (doktorand anställda av kommun, landsting eller företag).

3.3 Halvtidsseminarium

Ett halvtidsseminarium är ett obligatoriskt, offentligt utlyst seminarium där det vetenskapliga arbetet diskuteras. Syftet med halvtidsseminariet är att kvalitetsgranska hur avhandlingsprojektet framskrider liksom doktorandens progression och att bistå med planeringen för det fortsatta arbetet. Halvtidsseminariet ska genomföras senast två år efter antagning vid heltidsstudier, (alternativt senast fyra år efter antagning vid halvtidsstudier) eller när två artiklar har skickats in för publicering. Ämnesföreträdaren gör, i samråd med doktoranden och huvudhandledaren, anmälan om halvtidsseminarium till FUS. Prefekten beslutar om halvtidsseminarium. Halvtidsseminarium i forskarutbildningen kan endast genomföras vid Campus US eller Campus Norrköping vid LiU.

Anmälan om halvtidsseminarium ska innehålla:

- Information om tid och plats för seminariet (sal bokas av handledare/doktorand)
- Förslag till två sakkunniga granskare - minst en av de sakkunniga ska vara docent eller professor och vara ojävig i förhållande till doktorand och handledare. Ingen av de sakkunniga ska vara direkt involverad i det aktuella doktorandprojektet.²¹

²⁰ Utbildningsordningen, stycke Individuell studieplan, p 2.

²¹ En av de två sakkunniga vid halvtidsseminarium behöver ej uppfylla kraven på frånvaro av grannlagenhets- och delikatessjäv, d.v.s. samarbete/samproduktion mellan å ena sidan handledarna och/eller doktoranden, och å den andra sidan den sakkunnige. Däremot får den sakkunnige inte ha varit direkt engagerad i det aktuella doktorandprojektet, och

- Förslag till ordförande - ämnesföreträdare alternativt huvudhandledare.
- Doktorandens beskrivning av avhandlingsprojektets innehåll och fortskridande på engelska (5-10 sidor)
- Ett utdrag ur Ladok som visar på genomgångna forskarutbildningskurser
- En kopia av publicerade artiklar eller manuskript som avses ingå i en sammanläggningsavhandling alternativt en sammanfattning av utförda och planerade delar av avhandlingsarbetet vid monografiavhandling
- Den senaste versionen av den individuella studieplanen. Tidigare versioner av individuell studieplan kan rekvideras vid behov.

Genomförande

Vid seminariet presenterar doktoranden på engelska avhandlingsprojektets frågeställning, bakgrund och metod, de hittills vunna resultaten och deras betydelse samt det planerade fortsatta arbetet. Därefter ska de sakkunniga och seminariedeltagarna få möjlighet att ställa frågor om avhandlingsprojektet till doktoranden och diskutera projektets fortsättning. Diskussionen kan ske på svenska eller engelska.

Sakkunnigas synpunkter

Efter diskussion om t.ex. projektets kvalitet, utfört och planerat arbete, doktorandens progression och seminariets framförande ansvarar den sakkunnige för att halvtidsprotokollet²² fylls i. Det skriftliga utlåtandet skickas in till FUS. Om synpunkter framkommit vid halvtidsseminarium som föranleder en revidering av forskningsplanen och/eller övriga dokument i den individuella studieplanen antecknas vad som ändrats och om ingen ändring skett ska detta motiveras. Halvtidsprotokollet skickas till FUS för diarieföring och arkivering.

3.4 Problemhantering

Om problem uppstår under forskarutbildningen som inte kan lösas av doktorand och handledare själva ska i första hand institutionens FUS kontaktas (vid jäv, den ställföreträdande). Om institutionen, handledaren eller doktoranden anser att ärendet behöver granskas av bedömare utanför institutionen kan endera parten begära detta av FUN efter att institutionens FUS informerats. En grupp utsedd av FUN (ordförande i FUN, en lärarrepresentant, en doktorandrepresentant samt sekreteraren i FUN) bereder och föredrar ärendet. Under denna föredragning äger doktorand, huvudhandledare, FUS och representant från institutionsledningen rätt att närvara. Beslut kan inledningsvis innebära att ärendet utreds ytterligare av FUS, alternativt externa sakkunniga som dekanus utser. Samtliga ärenden ska resultera i ett beslut i FUN i form av ett sakutlåtande och en rekommendation till hur institutionen bör handlägga ärendet. Om institutionen eller doktoranden är missnöjd med FUN:s beslut hänskjuts ärendet till fakultetsstyrelsen (FSM).

Byte av handledare

Enligt Högskoleförordningen ska en doktorand som så begär, få byta handledare. FUS bereder ärendet, och prefekt utser ny handledare.

Avskiljning av doktorand

släktskapsjäv får inte heller föreligga. Om en av de sakkunniga har grannlagenhets- eller delikatessjäv skall den ojävige sakkunnige vara docent eller professor. Denne ojävige sakkunnige kan med fördel ingå i betygsnämnden vid doktorandens disputation.

²² Blankett D 7, http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/blanketterforskarutbildning?!=sv

Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta att doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen. Innan ett sådant beslut fattas ska doktoranden och huvudhandledaren ges möjlighet att yttra sig. Prövningen ska göras på grundval av deras redogörelser och annan utredning som är tillgänglig. Vid bedömningen ska det vägas in om LiU respektive doktoranden har fullgjort sina egna åtaganden enligt den individuella studieplanen. Beslutet ska vara skriftligt och motiverat. Resurserna får inte dras in för tid då doktoranden är anställd som doktorand. Inför rektors beslut ankommer det på fakultetsnämnd att bereda ärendet och lämna förslag till beslut.

Om resurserna för utbildningen har dragits in enligt ovan, kan doktoranden efter ansökan hos rektor få tillbaka sin rätt till handledning och andra resurser. Doktoranden måste då genom att visa upp ett tillkommande studieresultat av beaktansvärd kvalitet och omfattning eller på något annat sätt göra sannolikt att han eller hon kan fullgöra sina återstående åtaganden enligt den individuella studieplanen. Inför rektors beslut ankommer det på fakultetsnämnd att bereda ärendet och lämna förslag vidare för beslut.

4. Disputation

4.1 Doktorsavhandlingens utformning och omfång

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 hp inom ett ämne för utbildning på forskarnivå. För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 hp godkänd. Bedömning av om det framlagda avhandlingsarbetet med kursdel motsvarar en arbetsinsats om fyra års heltidsstudier, och håller en god internationell standard sker vid betygsnämndens förhandsbedömning och slutligen av betygsnämnden i samband med disputation. Doktorandens insats ska tydligt kunna urskiljas.

De flesta avhandlingar vid HU är sammanläggningsavhandlingar som baseras på ett antal delarbeten. Delarbetena ska omges av en ramberättelse skriven på engelska, som tillsammans med ingående delarbeten utgör avhandlingen. Det finns också möjlighet att disputerar på en monografiavhandling, se "Rutiner vid monografiavhandlingar"²³. Samtliga avhandlingar vid HU ska följa LiU/HUs grafiska profil²⁴.

För doktorander antagna från och med 1 juli 2007 gäller följande för doktorsavhandlingens utformning och omfång:

- Avhandlingen ska omfatta minst två delarbeten, vanligtvis fler, men sällan fler än fyra. Det exakta antalet som krävs beror av de enskilda arbetenas kvalitet, omfång och inte minst den roll doktoranden haft i tillkomsten av respektive delarbete. Det finns ingen begränsning för hur många avhandlingar en specifik publikation kan användas i – den avgörande faktorn är om den enskilda doktoranden har gjort en betydande insats i arbetet.²⁵
- Minst två delarbeten ska vara accepterade/publicerade i refereegranskade tidskrifter med internationell spridning.
- Doktoranden ska vara försteförfattare på minst ett av de accepterade arbetena.
- Högst hälften av delarbetena som ska ingå i en avhandling får ha publicerats/accepterats för publikation före antagningen till forskarutbildning. Inget delarbete får ha publicerats mer än fem år före antagning till forskarutbildning.
- Doktoranden ska ha deltagit i samtliga delar av publikationsprocessen för vetenskapliga arbeten.

För doktorander antagna före 1 juli 2007 finns följande alternativ:

1. Kvarstå i tidigare forskarutbildningsämne med tillhörande Allmän studieplan. Kurs- och momentkrav kvarstår enligt tidigare. Allmän studieplan och krav vid examination kvarstår d.v.s. vid en sammanläggningsavhandling gäller att doktoranden författat minst fyra vetenskapliga artiklar i vilka vederbörande gjort en självständig och framträdande insats. I övrigt gäller samma regler som ovan.
2. Byta till forskarutbildningsämne Medicinsk vetenskap med tillhörande Allmän studieplan. Kurs och momentkrav följer då vad som sägs under Kurser och andra moment i forskarutbildningen vid HU. Krav vid examination se ovan antagna från och med 1 juli 2007.

Aktivitetsgrad

²³ Appendix 3

²⁴ För detaljer vad gäller formgivning se www.hu.liu.se/FUN.

²⁵ Appendix 4.

För doktorander antagna från och med 1 juli 2007 ska senast den termin disputation genomförs, ha varit registrerad doktorand med en aktivitetsgrad motsvarande två år på 100 %. För doktorander antagna från och med 1 januari 2009 ska senast den termin disputation genomförs, ha varit registrerad doktorand med en aktivitetsgrad motsvarande tre år på 100 %.

4.2 Anmälan till disputation

Anmälan till disputation görs på blankett och ska tillsammans med bilagor innehålla:

- Förslag på fakultetsopponent: Ska vara docent, professor eller motsvarande, komma från annat universitet än LiU, samt ej ska ha deltagit vid halvtidsseminariet/licentiatseminariet.
- Förslag på betygsnämnsledamöter: Tre ordinarie ledamöter och en suppleant. Ämnesföreträdaren föreslår två ordinarie ledamöter, varav åtminstone en extern ledamot, d.v.s. ej från LiU, samt en suppleant. Om möjligt ska någon av betygsnämndens ledamöter ha varit sakkunnig vid halvtidsseminariet. Samtliga betygsnämnsledamöter ska vara docenter eller professorer och ha vidtalats och accepterat uppdraget vid anmälan till disputation. Vid behov²⁶ kan betygsnämnden bestå av fem ledamöter. Då ska FUS utse två ledamöter från det fasta betygskollegiet, och ämnesföreträdaren utse tre ledamöter i betygsnämnden varav åtminstone en extern ledamot, d.v.s. ej från LiU, samt en suppleant.
- Förslag på värd vid disputationsakten: Huvudhandledaren eller ämnesföreträdaren.
- Kort beskrivning av de ingående delarbetena och specifikation av samtliga medförfattares insatser och särskilt doktorandens insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts eller ska användas i en annan avhandling ska en ingående beskrivning göras av de olika författarnas insatser.
- Utdrag ur Ladok (UT90) där genomgångna forskarutbildningskurser, aktivitet och andra moment redovisas.
- Kopia av protokoll från halvtidsseminariet.
- Kopia av den aktuella individuella studieplanen.
- Ett av doktoranden undertecknat medgivande för elektronisk publicering²⁷.
- Fyra färdigt sorterade exemplar av de i avhandlingen ingående delarbetena eller, om avhandlingen utgörs av en monografi, hela avhandlingen i manusform. Om betygsnämnden består av fem ledamöter ska det i stället vara sex färdigt sorterade exemplar av de ingående delarbetena eller av monografin i manusform.
- Jävsintyget undertecknas av ämnesföreträdare, samtliga handledare, doktorand och FUS.

Handläggning av disputationsansökan

- Anmälan till disputation lämnas till FUS/handläggare vid institutionen²⁸. Anmälan lämnas in minst tre månader innan planerad disputation, men oftast tidigare²⁹.
- FUS kontrollerar att den föreslagna betygsnämnden och fakultetsopponent inte är jäviga³⁰, att erforderligt antal poäng i forskarutbildningen är uppfyllda samt att anmälan i övrigt följer de regler som fastställts.
- FUS föreslår en ojävig intern sakkunnig utgående från ett av dekanus utsett fast betygskollegium.

²⁶ Exempelvis när en doktorsavhandling är av tvärvetenskaplig karaktär samt vid monografiavhandlingar.

²⁷ Institutionen erhåller ett s.k. disputationsbidrag först då doktoranden tagit ut sin examen och publicerat avhandlingen elektroniskt via LiU E-press.

²⁸ Pricklista på FUNs hemsida, http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/disputation?!=sv

²⁹ http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/disputation?!=sv

³⁰ Se Appendix 2.

- FUS föredrar det individuella ärendet för FUN som fastställer tid och plats för disputationen, samt utser fakultetsopponent, betygsnämnd och ordförande för disputationsakten.
- Betygsnämnden förhandsgranskar och motiverar tillstyrkan till disputation eller i förekommande fall avstyrkan.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN om godkännande av disputationsansökan.

Handläggning av licentiatseminarier³¹ och monografiavhandlingar³².

4.3 Förhandsgranskning

FUN utser betygsnämnd och ansvarar sedan för att sända delarbetena till betygsnämndsledamöterna för förhandsgranskning. Den betygsnämndsledamot som kommer från det fasta betygskollegiet är sammankallande i betygsnämnden. Vid granskningen ska en bedömning ske av om det framlagda avhandlingsarbetet med kursdel motsvarar en arbetsinsats om fyra års heltidsstudier, och håller en god internationell standard. Om så är fallet ska anmälan till disputation tillstyrkas. Det är möjligt för betygsnämnden att begära in ramberättelsen om kvaliteten på artiklarna är tveksam.

Sammanställande i betygsnämnden ska samråda med övriga betygsnämndsledamöter genom möte eller telefonsammanträde. Sammanställande i betygsnämnden ska komma in med ett skriftligt, för betygsnämnden gemensamt, förhandsutlåtande om delarbetena eller monografiavhandlingen har sådan omfattning och god internationell kvalitet att disputation kan rekommenderas. Betygsnämndsledamöterna ska var och en tillkännage att de ställer sig bakom förhandsutlåtandet. Vid olika åsikter är det majoriteten som avgör.

Om betygsnämnden beslutar att tillstyrka genomförande av disputation fattar FUNs ordförande beslut om disputation på delegation.

Om betygsnämnden beslutar att avråda från disputation, ska detta motiveras skriftligen och sammankallande i betygsnämnden ska i sådana fall kontakta FUNs ordförande, för diskussion hur man ska gå vidare i ärendet. Det är då lämpligt att FUNs ordförande sammankallar doktorand, handledare och FUS för denna diskussion. Ordförande för betygsnämnden kan bjudas in till mötet för att kort informera om beslutet, men deltar ej i fortsatt planering.

4.4 Spikning

Minst tre veckor före disputationen ska den färdiga avhandlingen offentliggöras genom s.k. "spikning". Spikning kan ske fr.o.m. första måndagen i augusti fram till fredagen före midsommarafton. Dekanus kontaktas innan spikningstillfället för att skriva på de två spikningsexemplaren. Doktorand uppvisar kvitto att fastlagt antal pliktexemplar av avhandlingen har levererats till LiUs bibliotek. Det ena spikningsexemplaret ska diarieföras hos universitetets registrator och spikas på LiUs officiella anslagstavla i hus Origo, Valla. Det andra spikas på HUs interna spikstock. Doktoranden distribuerar avhandlingen och kappan till fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter, gäller även monografiavhandlingar. Det är också vanligt att sprida avhandlingen i tryckt eller elektronisk form till berörda institutioner och forskare, nationellt och internationellt. Avhandlingen offentliggörs även genom doktorandens och institutionens egen spridning och genom elektronisk publicering vid LiU E-press (i normalfallet fulltext exklusive manuskript).

³¹ Se Appendix 4.

³² Se Appendix 5.

4.5 Disputationsakten

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation i närvaro av fakultetsopponent och betygsnämnd. Doktoranden ska i god tid boka datum för disputationen hos fakultetssamordnare på HU-kansliet. Disputation bör normalt ske på helgfria vardagar, vid tungt vägande skäl kan disputation även ske på lördagar. Det får maximalt genomföras två disputationer per dag vid HU (en på förmiddag och en på eftermiddag). Om särskilda skäl föreligger kan dekanus medge undantag från detta.

Plats för disputation

Vanligen sker disputation för doktorsexamen eller licentiatseminarium vid Campus US, Campus Norrköping eller Campus Valla, men kan även genomföras vid upplåten enhet till LiU för de doktorander vars forskarutbildning har haft en tydlig anknytning till enhet. Dekanus kan medge undantag. Den institution vid HU som doktoranden är registrerad vid kan från fakulteten erhålla upp till maximalt 5.000 kr/tillfälle som bidrag till resekostnader för att fakultetsmedlemmar som så önskar, inklusive betygsnämndsledamöter, ska kunna erbjudas direkttransport från Linköping/Norrköping till disputation eller licentiatseminarium som äger rum vid upplåten enhet till LiU. FUS fungerar som kontaktperson vid sådana resor.³³

Agenda för disputation

Värden hälsar välkommen till disputationen, presenterar doktoranden, titel på avhandlingen, fakultetsopponent, betygsnämndsledamöterna, samt huvudhandledare och biträdande handledare samt förklarar kortfattat för publiken hur disputationen är upplagd. Värden överlämnar därefter ordet till ordföranden för disputationen. Ordföranden förklarar disputationen öppnad och genomför disputationsakten enligt nedan:

- Doktorand anmäler eventuella korrekationer i avhandlingen och kan vid behov dela ut erratalista
- Fakultetsopponent ger en kort populärvetenskaplig introduktion av avhandlingen och det forskningsfält som behandlats
- Doktorand presenterar avhandlingens huvudsakliga resultat och slutsatser
- Fakultetsopponent diskuterar avhandlingen med doktorand, påtalar styrkor och brister samt ställer frågor som doktoranden ska besvara.
- Ordföranden låter betygsnämnden ställa frågor
- Ordföranden efterhör om auditoriet önskar ställa frågor
- Ordföranden avslutar disputationen och kallar betygsnämnden till omedelbart sammanträde för beslut om betyg.

Värden kan efter avslutad disputationsakt invitera åhörarna till ett efterföljande samkväm.

Åtgärder vid förfall för betygsnämndsledamöter eller fakultetsopponent

Vid förfall senast dagen före disputation: Om fakultetsopponent blir förhindrad att genomföra sitt uppdrag senast dagen före disputationen, ska FUNs ordförande eller vid förfall för denne vice ordföranden omedelbart kontaktas, och har då att fatta beslut om hur situationen ska lösas. Om det uppstår giltigt förfall för ordinarie betygsnämndsledamot att tjänstgöra vid disputationen senast dagen före disputationen, ska detta anmälas till sammankallande i betygsnämnden, som då kontaktar ersättaren.

³³ Beslut dekanus 2008-04-02 (dnr LiU-2008-01494)

Vid förfall på disputationdagen: Om betygsnämndsledamot meddelar förhinder på disputationdagen, träder den utsedde ersättaren in i hans ställe. Ersättaren är skyldig att närvara vid disputationens början och vara beredd att medverka vid disputationen. Om fakultetsopponent meddelar förhinder på disputationdagen, eller ej infinner sig till disputationens början, har den som är sammankallande i betygsnämnden och tillika ordförande för disputationsakten delegation att utse ersättare. Om nödvändigt kan disputationsakten ajourneras under tiden ersättare utses.

- För utebliven fakultetsopponent kan någon av betygsnämndsledamöterna utses. Denne betygsnämndsledamot ersätts då antingen av den tidigare av FUN utsedde ersättaren, eller om denne inte akut kan fullgöra uppdraget, av en ojävig docent.
- För utebliven extern betygsnämndsledamot ska i första hand utses en ersättare från annan fakultet än HU, och i andra hand från HU.
- Efter genomförd disputation ska FUN skriftligt delges omständigheterna.

Betygsnämndens sammanträde

Betygsnämnden sammanträder omedelbart efter disputationen. Betygsnämnden utser ordförande inom gruppen, emeritus kan ej utses till ordförande. Fakultetsopponenten ska närvara vid sammanträdet med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Huvudhandledaren ska närvara vid sammanträdet med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Biträdande handledare kan adjungeras till betygsnämndens överläggningar men deltar ej i besluten.

Doktorsavhandlingen betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen tas hänsyn till både det vetenskapliga innehållet i avhandlingen och försvaret av densamma under disputationen. Om avhandlingen godkänns ska skälen för betygsnämndens beslut inte redovisas, inte heller de skäl som en enskild ledamot kan ha anfört i skiljaktig mening. Om avhandlingen underkänns ska skälen redovisas i ett protokoll. Doktoranden ska då få möjlighet att vid senare tillfälle åter ansöka om att försvara en ny avhandling vid ny disputation.

4.6 Examensbevis och Diploma supplement

När doktorand har disputerat, och när protokollet från betygsnämndens sammanträde kommit FUN tillhanda samt alla moment för doktorsexamen är uppfyllda, ansöker doktorand om examensbevis. Ansökan insänds till fakultetssamordnare på HU-kansliet tillsammans med följande handlingar:

- Utdrag från Ladok (RS93) som visar godkända forskarutbildningskurser (erhålls från institutionen)
- Handling som visar att avgift till studentkår erlagts för de terminer som löper fram till och med vårterminen 2010 (erhålls från kårservice)

HU har rätt att utfärda filosofie respektive medicine doktorsexamen och i ansökan om examensbevis uppges typ av examen. Examensbevisen för såväl doktorsexamen som licentiatexamen ska undertecknas av dekanus och prodekanus för forskning. I examensbeviset framgår bl a avhandlingens titel samt vilka forskarutbildningskurser som ingår i examen. Utöver examensbeviset utfärdas ett s.k. Diploma supplement som beskriver doktorsexamens plats i det svenska utbildningssystemet.

Bilagor och blanketter

Bilaga 1. Allmän studieplan för Medicinsk vetenskap

http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/allmannastudieplaner?l=sv

Blankett 1a. Byte av forskarutbildningsämne till Medicinsk vetenskap

Blankett 1b. Byte av allmän studieplan

Blankett 2. Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå i Medicinsk vetenskap

Blankett 3a. Individuell studieplan Medicinsk vetenskap

Blankett 3b. Revidering av Individuell studieplan

Blankett 3c. Revidering av Individuell studieplan antagna före 1 juli 2007

Blankett 4a. Ansökan om tillgodoräknande av kurs

Blankett 4b. Ansökan om tillgodoräknande av andra moment

Blankett 5. Årlig uppföljning av individuell studieplan

Blankett D6. Anmälan om halvtidskontroll för utbildning på forskarnivå

Blankett L6. Ansökan om licentiatseminarium

Blankett 7. De sakkunnigas bedömning vid halvtidskontroll, halvtidsprotokoll

Blankett 8. Anmälan om disputation

Blankett 9. Protokoll för disputation

Samtliga blanketter finns på FUNS hemsida, http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/blanketterforskarutbildning?l=sv

Appendix 1. Högskoleförordningen bilaga 2, Examensordningen

Mål för doktorexamen

Kunskap och. förståelse

För doktorexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete, med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värdering och förhållningssätt

För doktorexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Appendix 2. Jävsregler

Enligt förvaltningslagens 11 § (1986:223) är jäv en omständighet där en ledamot av ett beslutande organ som deltar i överläggning eller ett föredragande kan antas brista i objektivitet vid sitt ställningstagande. Olika typer av jäv förekommer, exempelvis:

- **Sakägar-, intresse- eller släktskapsjäv (inkluderar gifta, sambo eller släkt)**
- **Grannlagenhets- eller delikatessjäv**

Risk för **grannlagenhets- eller delikatessjäv** föreligger om någon ska fatta beslut som rör en doktorand och är uppenbar vän eller har haft ett tidigare samarbete med doktorand eller någon av handledarna. Denna jävsgrund går även under namnet generalklausulen och belyser särskilda omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet till vederbörandes opartiskhet i ett ärende.³⁴ Ovanstående innebär specifikt för forskarutbildningen:

- Jäv föreligger vid vetenskapligt samarbete (inkluderar deltagande i samma projekt, medsökande eller medbidragstagare i samma forskningsprojekt) och samproduktion som ägt rum under den senaste 5-årsperioden. En gemensam artikel är tillräckligt för att räknas som samproduktion. Medförfattarskap i publikation om vårdprogram etc där det ingår medförfattare från ett antal kliniska centra i landet/internationellt är undantaget. Jäv kan föreligga under en längre tid än fem år om ett nära och/eller omfattande samarbete förekommit.
- Tidigare doktorand- handledarförhållande innebär livslång jävssituation.

Jävsförhållande kan uppstå för doktoranden och/eller för handledarna vid ett antal tillfällen:

A. I relation till ett antal olika funktionärer/personer:

- Vid antagning/handledarbyte
- Vid halvtidsseminarium
- Vid disputation

B. Vid handläggning av forskarutbildningsärenden på institutions- eller fakultetsnivå: examinator/forskarutbildningsstudierektor (FUS)

- ledamot i institutionsstyrelse inklusive prefekt
- ämnesföreträdare
- ledamot i FUN

Enligt Förvaltningslagens 12 § framgår bl.a. att "den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom, ska självantaga ge det till känna". För att undvika tidskrävande merarbete vid handläggning av disputationens ansökan ska därför samtliga handledare, ämnesföreträdaren och doktoranden bekräfta med sin namnteckning att jäv ej föreligger, och FUS kontrasignerar.

Jäv vid disputationen

Den akademiska disputationen markerar höjdpunkten på en omfattande arbetsinsats från doktorand, handledare och forskargrupp, och är fylld med akademisk tradition. Samtidigt utgör den det huvudsakliga examinationstillfället för forskarutbildningen, vilket ofta väcker frågor om jäv.

Följande kan därför sägas som vägledning:

- Opponent och betygsnämnd agerar på fakultetens uppdrag för att examinera forskarutbildningen. De inledande kontakterna för att identifiera två möjliga

³⁴ Falk J och Wedel B, "Rättsliga regler i högskolan", Sjunde upplagan, Nordstedts juridik, Stockholm 2002.

betygsnämndsledamöter samt opponent sker via huvudhandledaren. Från och med att FUN utsett dessa personer samt betygsnämndsledamoten från betygskollegiet och förhandsgranskningen påbörjas är det i princip FUN, eller i vissa tillfällen FUS, som står för kontakten med betygsnämnd och opponent. Varken handledare eller doktorand bör ha kontakt med betygsnämndsledamöter eller opponent i frågor som rör avhandlingsarbetet, inklusive förhandsutlåtandet.

- Av tradition brukar handledaren ta hand om den tillresta fakultetsopponenten kvällen eller lunchen före disputationen. Detta möter inget hinder, ej heller att en långväga extern betygsnämndsledamot behandlas på samma sätt.
- Betygsnämndsledamöter ska ej bjudas in till efterföljande disputationsfest.

Appendix 3. Rutiner vid monografiavhandlingar

- Monografin måste föreligga i manuskriptform senast sex månader innan disputation.
- Ärendet bereds av FUS. Ämnesföreträdaren ska lämna förslag på två granskare, varav åtminstone en ska vara extern, d.v.s. ej komma från LiU, som vanligtvis kommer att ingå i betygsnämnden.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN att manuskriptet med instruktioner ska sändas till granskarna.
- Granskarna skriver var sitt yttrande, som skickas till handläggare på HU-kansliet som skickar vidare till doktorand, huvudhandledare, ämnesföreträdare, FUS och FUN.
- Doktoranden sammanställer ett brev med sitt svar på framförda synpunkter och anger vilka förändringar som dessa har föranlett i monografimanuskriptet. Skickas till FUS.
- Ansökan om disputation lämnas till FUS/handläggare vid institutionen. Yttrande, svar samt reviderat monografimanuskript ska bifogas ansökan, samt förslag på ytterligare två betygsnämndsledamöter (en extern, en intern). FUS bereder ärendet.
- FUN utser enligt gällande rutin betygsnämnd och fakultetsopponent, men alltid med fem ledamöter i betygsnämnden
- Betygsnämnden rekommenderar/rekommenderar ej disputation
- FUN tillstyrker/avstyrker genomförande av disputation.

Appendix 4. Medförfattarskap till vetenskapliga artiklar

Det vetenskapliga samhället har regler för författarskap som forskare vid HU ska följa. Som främsta internationella standard för publikationsetik gäller de s.k. Vancouver-reglerna för författarskap (Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals) utgivna av International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). Varje person som anges som författare ska kunna ta offentligt ansvar för publikationens innehåll. I Vancouver-reglerna sägs bl.a. följande: "Authorship credit should be based on (1) substantial contributions to conception and design, or acquisition of data, or analysis and interpretation of data; (2) drafting the article or revising it critically for important intellectual content; and (3) final approval of the version to be published. Authors should meet conditions 1, 2 and 3." Vancouver-reglerna för författarskap ska följas av alla forskare vid Hälsouniversitetet.³⁵

³⁵ Beslut FSM 2010-01-28. Dnr LiU-2010-04273.

Appendix 5. Licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium

Doktoranden ska som regel antas med doktorsexamen som mål. Sökande som antagits till utbildning för doktorsexamen får dock, efter ansökan, avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som mål kan endast ske om den sökande önskar detta. Utbildningen på forskarnivå för licentiatexamen motsvarar studier om sammanlagt 120 hp. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig uppsats (licentiatavhandling) samt kurser på forskarnivå omfattande minst 18 hp, där 16 hp från de obligatoriska kurserna, och 2 hp ämnesspecifika kurser. Uppsatsen kan vara sammanläggningsuppsats eller monografi. Minst ett delarbete ska vara accepterat eller publicerat.

Anmälan till licentiatseminarium

Anmälan till licentiatseminarium görs på förtryckt blankett³⁶ och ska tillsammans med bilagor innehålla:

- Förslag på två ledamöter. Ämnesföreträdaren föreslår två ledamöter varav minst en extern sakkunnig (utanför LiU). Båda ska vara docenter eller professorer. De sakkunniga ska ha vidtalats och accepterat uppdraget vid anmälan till licentiatseminarium.
- Kort beskrivning av de ingående delarbetena och specifikation av samtliga medförfattares insatser och särskilt doktorandens insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts eller ska användas i en doktorsavhandling ska en ingående beskrivning göras av de olika författarnas insatser.
- Utdrag ur Ladok (UT90) där genomgångna forskarutbildningskurser, aktivitet och andra moment redovisas, individuell studieplan
- Ett av respondenten undertecknat medgivande för elektronisk publicering (frivilligt)
- Två färdigt sorterade exemplar av de i licentiatavhandlingen ingående delarbetena eller, om licentiatavhandlingen utgörs av en monografi, hela licentiatavhandlingen i manusform.
- Jävsintyget undertecknas av ämnesföreträdare, samtliga handledare, doktorand och FUS.

Handläggning av licentiatansökan

- Anmälan till licentiatseminarium lämnas till FUS/handläggare vid institutionen³⁷.
- FUS kontrollerar att den föreslagna betygsnämnden inte är jävig³⁸, att erforderligt antal poäng i forskarutbildningen är uppfyllda samt att anmälan i övrigt följer de regler som fastställts.
- FUS föredrar det individuella ärendet för FUN som fastställer tid och plats för seminariet, samt utser betygsnämnd och ordförande/sammankallande för seminariet.
- Betygsnämnden förhandsgranskar och motiverar tillstyrkan till seminariet eller i förekommande fall avstyrkan.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN om godkännande av seminarieansökan.

Förhandsgranskning

FUN utser betygsnämnd och FUN ansvarar sedan för att sända delarbetena till betygsnämndsledamöterna för förhandsgranskning. Vid granskningen ska en bedömning ske av om den framlagda

³⁶ http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/blanketterforskarutbildning?!=sv

³⁷ Pricklista på FUNs hemsida, http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/disputation?!=sv

³⁸ Se Appendix 2.

licentiatavhandlingen med kursdel motsvarar en arbetsinsats om 2 års heltidsstudier, och håller en god internationell standard. Om så är fallet ska anmälan till licentiatseminarium tillstyrkas. I de fall betygsnämnden bedömer att det finns sådana brister i kvalitén att licentiatseminarium ej kan rekommenderas ska detta motiveras skriftligt, och betygsnämnden ska då kontakta FUN's ordförande för diskussion hur man ska gå vidare i ärendet. Det är då lämpligt att FUNs ordförande sammankallar doktorand, handledare och FUS för denna diskussion. Ordförande för betygsnämnden kan bjudas in till mötet för att kort informera om beslutet, men deltar ej i fortsatt planering.

Offentliggörande av licentiatuppsats

Minst tre veckor före licentiatseminariet ska den färdiga licentiatavhandlingen offentliggöras. Medgivande för elektronisk publicering skickas till LiU E-press. Fastlagt antal pliktexemplar ska levereras till Linköpings universitetsbibliotek. Licentiatavhandlingen distribueras till betygsnämndens ledamöter. Det är vanligt att sprida licentiatavhandlingen i tryckt eller elektronisk form till berörda institutioner och forskare, nationellt och internationellt. Licentiatavhandlingen offentliggörs även genom doktorandens och institutionens egen spridning och genom elektronisk publicering vid LiU E-press (normalt fulltext exklusive manuskript).

Licentiatseminariet

Vid licentiatseminariet finns dels en värd, dels en ordförande. Som värd fungerar ämnesföreträdaren eller huvudhandledaren. Jäv behöver ej beaktas för värdfunktionen. Ordföranden för licentiatseminariet är vanligtvis ämnesföreträdaren om denne är ojävig, i annat fall den interne ledamoten i betygsnämnden.

Värden hälsar välkommen till licentiatseminariet, presenterar respondent, titel på licentiatavhandlingen, betygsnämndsledamöterna, samt huvud- och biträdande handledare. Han/hon överlämnar därefter ordet till ordföranden för licentiatseminariet.

- Ordföranden förklarar licentiatseminariet öppnat och genomför akten enligt nedan
- Respondent anmäler eventuella korrekationer i licentiatavhandlingen och kan vid behov dela ut erratalista
- Respondent presenterar avhandlingens huvudsakliga resultat och slutsatser
- Ordföranden överlämnar först till den externe betygsnämndsledamoten att påbörja diskussionen med respondenten om licentiatavhandlingens innehåll, och därefter fortsätter den interne betygsnämndsledamoten diskussionen.
- Ordföranden efterhör om församlingen önskar ställa frågor
- Ordföranden avslutar licentiatseminariet och kallar betygsnämnden till omedelbart sammanträde för beslut om betyg.

Värden kan efter avslutat licentiatseminarium invitera åhörarna till ett efterföljande samkväm.

Åtgärder vid förfall för betygsnämndsledamöter

Vid förfall senast dagen före licentiatseminarium: Om det uppstår giltigt förfall för betygsnämndsledamot att tjänstgöra vid licentiatseminariet senast dagen före licentiatseminariet, ska detta anmälas till FUN:s ordförande eller, vid förfall för denne, FUN:s vice ordförande. FUN:s ordförande/vice ordförande utser ersättare. Den som utses som ersättare ska vara docentkompetent och ojävig.

Vid förfall på samma dag som licentiatseminarium: Om betygsnämndsledamot meddelar förhinder på dagen för licentiatseminariet, har den sammankallande i betygsnämnden och tillika ordförande vid licentiatseminariet delegation att utse ersättare. Den som utses som ersättare ska vara

docentkompetent och ojävig. Om nödvändigt kan licentiatseminariet ajourneras under högst 2 timmar. Efter så genomfört licentiatseminarium ska FUN delges omständigheterna.

Betygsnämndens sammanträde

Betygsnämnden sammanträder omedelbart efter licentiatseminariet och ska utse en ordförande inom sig. Huvudhandledaren ska närvara vid sammanträde med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Biträdande handledare kan adjungeras till betygsnämndens överläggningar men får ej delta i besluten.

Licentiatseminariet betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen tas hänsyn till både det vetenskapliga innehållet i licentiatuppsatsen och försvaret av densamma under licentiatseminariet. Skälen för en betygsnämnds beslut får ej redovisas i protokoll eller annan handling om avhandlingen godkänns. Detsamma gäller i fråga om de skäl som en enskild ledamot kan ha anfört i skiljaktig mening eller annan ordning. Doktoranden ska vid underkänt få möjlighet att vid senare tillfälle åter ansöka om att försvara en ny licentiatavhandling vid nytt licentiatseminarium.